

حسین احمدی رضایی

خودگردانی در اداره امور دانشگاه‌ها

سرشناسه	: احمدی رضایی، حسین، ۱۳۴۵ - Ahmadi Rezaei, Hossein
عنوان و نام پدیدآور	: خودگردانی در اداره امور دانشگاه‌ها - ترجمه و تالیف حسین احمدی رضایی
مشخصات نشر	: تهران: اندیشه احسان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۳۱۴ ص؛ ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۱۹-۴۳-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: دانشگاه‌ها و مدارس عالی -- مدیریت
موضوع	: Universities and colleges -- Administration
موضوع	: موسسات علمی و آموزشی -- مدیریت
موضوع	: Learned institution and societies -- Management
رده بند کنگ	: ۲۳۴۱LB
رده بندی دیوید	: ۱۰۱/۳۷۸
شماره کتابشناسی	: ۵۷۶۶۰۷

خودگردانی در اداره امور دانشگاه‌ها	
ترجمه و تالیف: حسین احمدی رضایی	
نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸ شمارگان: ۵۰۰	قیمت: ۵۳۰۰۰ تومان
آماده‌سازی و تولید: انتشارات اندیشه احسان	چاپ: هوران
تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً و جزئاً (چاپ، فرکی، و، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.	

دفتر نشر: تهران، خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، ط ۲، واحد ۵۰۷

تلفن: ۰۲-۶۶۴۶۶۰۰۲ - تلگرام: ۰۹۱۹۱۵۵۱۸۰۲ - سایت: www.andishehehsan.com

فروشگاه: تهران، خ انقلاب، روبروی درب اصلی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، طبقه همکف، واحد ۳۱۷

تلفن: ۰۱-۶۶۴۶۶۰۰۱ - sociologybookstore - andishe_ehsan

فهرست

پیشگفتار.....	۱۵
فصل اول - نقش های نو به نو در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی.....	۱۹
باورهای مردم درباره دانشگاه و دانشگاهیان.....	۲۰
نگاه تاریخی - نهادی به دانشگاه.....	۲۰
نگاه فرهنگی - منطقه ای به دانشگاه.....	۲۱
نگاه رشته ای به دانشگاه.....	۲۲
نگاه حرفه ای به دانشگاه.....	۲۳
نگاه اتحادیه گرایانه به دانشگاه.....	۲۳
نگاه امانت دارانه (متعهدانه) به دانشگاه.....	۲۴
تجاری سازی، خصوصی سازی و خصوصی سازی مؤسسات دولتی.....	۲۵
علوم جهانی، رقابت فناوری و تجاری سازی.....	۲۵
تغییر موازنه در اداره مشارکتی امور دانشگاه.....	۲۶
تأکید بر پاسخگویی.....	۲۶
پاسخگویی چندلایه.....	۲۷
پاسخگویی، شفافیت و بودجه بندی عملکرد محور.....	۲۸
کنترل های دولتی، مقاومت های حرفه ای، منافع متعادل.....	۳۳
تفاوت مراکز آموزش عالی دولتی با خصوصی.....	۳۵

فصل دوم - اهمیت و نقش اصلاحات آموزش عالی برای کشورهای

در حال توسعه ۳۷

آموزش پرورش به عنوان سرمایه انسانی ۳۸

اهداف آموزش عالی: کارایی و تساوی طلبی به عنوان مهم ترین معیارهای تأمین مالی ۳۹

کارایی و تساوی طلبی: کارکردهای رفاهی ۳۹

سرمایه گذاری بر روی سرمایه انسانی: معیارهای سرمایه گذاری برای آموزش عالی ۳۹

معیار نرخ بازدهی و اهمیت جلوه های بیرونی ۴۱

اصلاحات مالی در آموزش عالی کشورهای در حال توسعه ۴۲

سرمایه گذاری در آموزش عالی: گزینه های غالب و شواهدی از کشورهای

در حال توسعه ۴۳

تکمیل بودجه های دولتی از محل منابع مختلف ۴۴

الف) شهر ۴۴

ب) قیمت گذاری ترجیحی ۴۴

پ) درآمد مشروط بر آموختن و مالیات فارغ التحصیلان ۴۵

ت) مالیات کارفرمایان وابسته به استخدام ۴۶

ث) فعالیت های کارآفرینانه ۴۶

ح) مساعدت ها و کارهای بشردوستانه ۴۶

ج) همکاری های بین المللی ۴۷

چ) بخش خصوصی ۴۷

خ) اوراق قرضه و بازار سهام ۴۸

اصلاحات در سرمایه گذاری دولتی ۴۸

الف) واگذاری امور مدیریتی ۴۸

ب) اصلاحات بودجه ای ۴۸

بازسازی مؤسسات آموزش عالی ۴۹

الف) تغییرات بنیادین ۴۹

ب) فناوری ۴۹

فصل سوم - سازوکارها و اثرات سیاست‌های تأمین مالی در آموزش عالی...	۵۱
گزینه‌های تأمین بودجه	۵۲
رشد گسترش ثبت‌نام دانشجویان	۵۳
فشار مالی	۵۴
افزایش ثابت در هزینه‌ها به ازای هر واحد	۵۴
افزایش تقاضا برای آموزش عالی از سوی بخش‌های دیگر	۵۵
برطرف نمودن انعطاف‌ناپذیری و عدم کارایی در بخش دولتی	۵۵
آثیر و سلطه بازار در جهت‌گیری‌های دانشگاه	۵۶
مطابق پاسخگویی بیشتر	۵۷
مضامین برای کیفیت و کارایی بیشتر	۵۷
سازوکارهای تأمین مالی	۵۸
منابع تأمین بودجه و شبه‌ها	۵۹
تأمین بودجه دولتی	۵۹
هزینه شهریه	۶۱
بودجه ناشی از درآمدی خود دانشگاه	۶۲
کمک‌های خارجی	۶۳
مدل‌ها و سازوکارهای تأمین بودجه	۶۵
اثرات سازوکارهای تأمین بودجه	۶۹
دسترسی دانشجویان	۶۹
خودگردانی	۷۰
نفوذ و تأثیر منابع تأمین‌کننده بودجه بر روی دانشگاه‌ها	۷۰
رقابت در بین مراکز آموزش عالی	۷۱
ثبات مؤسسات آموزش عالی	۷۱
کیفیت و عملکرد آموزش	۷۱
حماسیت و واکنش در قبال تقاضای بازار	۷۲
بار مالی	۷۳
نتیجه‌گیری	۷۴

فصل چهارم - نقش مدیریت دولتی نوین در آموزش عالی.....	۷۵
منشأ مدیریت دولتی نوین.....	۷۶
عوامل اقتصادی.....	۷۷
عوامل سیاسی.....	۷۹
عوامل اجتماعی.....	۸۰
عوامل عقلانی.....	۸۱
عوامل فناوری.....	۸۲
نایض مدل فن‌سالار قبلی.....	۸۳
تمایل سیاسیون به افزایش اعتبار خود.....	۸۴
مدل مدیریتی دولتی نوین.....	۸۴
عدم تفاوت مدیریت در بخش دولتی با غیردولتی.....	۸۵
ضرورت تغییرات ساختاری در بنگاه‌های بخش دولتی.....	۸۵
ایجاد دولت کوچک.....	۸۶
ارزیابی عملکرد نه‌بر اساس معیارها و شاخص‌های قابل اندازه‌گیری.....	۸۶
استفاده از اقدامات مدیریتی جهت تقویت نظارت بر کارکنان.....	۸۷
نقدی بر عادات و روش‌های مدیریت دولتی نوین.....	۸۸
نظرات موافقان مدیریت دولتی نوین.....	۸۸
نظرات مخالفین مدیریت دولتی نوین.....	۹۰
نقش مدیریت دولتی نوین در آموزش عالی.....	۹۶
ایجاد نوعی قدرت اجرایی نوین و نوآوری ساختاری.....	۹۶
روش‌های جدید واگذاری امور.....	۹۶
افول نقش رشته‌های دانشگاهی در حکمرانی دانشگاه.....	۹۷
افزایش حیطه فعالیت‌ها.....	۹۷
فراگیری و مهندسی اجتماعی.....	۹۷
تغییر در ارائه روش‌ها.....	۹۷
انعطاف‌پذیری بالای کارکنان.....	۹۸
مدیریت وجهه و اعتبار.....	۹۸
اجرای مدیریت حرفه‌ای نوین: ملاحظات نظری.....	۹۹

نقاط قوت و ضعف مدیریت حرفه‌ای نوین.....	۹۹
موانع احتمالی در اجرای مدل حکمرانی مدیریت حرفه‌ای نوین.....	۱۰۴
تقویت سطح میانی مدیریت اداری.....	۱۰۵
تعیین الویت‌ها.....	۱۰۶
مشتری‌گرایی.....	۱۰۷

فصل پنجم - فساد در آموزش عالی.....	۱۰۹
تعریف فساد در آموزش عالی.....	۱۱۰
برهش درباره فساد پیرامون آموزش عالی.....	۱۱۲
انبارها، اشکال، پدیده‌ها، قلمرو و حوزه‌های تعاملی فساد در آموزش عالی.....	۱۱۴
حوزه‌های فساد در آموزش عالی.....	۱۱۹

فصل ششم - چهارچوب تحلیلی مقایسه‌ای حکمرانی آموزش عالی در سطح جهان.....	۱۲۵
مقدمه.....	۱۲۵
حکمرانی آموزش عالی - آخرین دستاوردها.....	۱۲۷
مدل‌های آرمانی گونه پیشنهادی.....	۱۳۳
مدل دولتی.....	۱۳۵
مدل جامعه دانشگاه خودگردان دانش‌پروهان (مدل هومبولتی).....	۱۳۶
مدل بازار محور.....	۱۳۹
ابعاد قابل مشاهده تجربی در حکمرانی آموزش عالی.....	۱۴۱
توازن قدرت سازمانی در نظام دانشگاهی.....	۱۴۲
حکمرانی مالی.....	۱۴۵
خودگردانی نیروی انسانی.....	۱۴۹
خودگردانی ماهوی.....	۱۵۰

فصل هفتم - چگونگی نظارت از طریق حکمرانی نوین دانشگاهی.....	۱۵۵
نگاهی به هیئت‌های نظارتی در آموزش عالی.....	۱۵۸
نگهبان‌های آموزش عالی در کشور هلند.....	۱۶۲

نگهبان‌های آموزش عالی در کشور اتریش.....	۱۶۶
شورای نگهبان آموزش عالی کشور انگلستان (شورای دانشگاه).....	۱۷۱
کشمکش‌های موجود در هیئت‌های حاکم نظارتی.....	۱۷۷
ترکیب هیئت حاکم نظارتی.....	۱۷۷
استقلال هیئت‌های حاکم نظارتی.....	۱۷۹
شفافیت.....	۱۸۱
پاسخگویی.....	۱۸۲
نتیجه‌گیری.....	۱۸۴
فصل هشتم - به سوی سرمایه‌داری دانشگاهی.....	۱۸۹
سرمایه‌داری دانشگاهی در فنلاند.....	۱۹۵
ابعاد انتقادی روابط سرمایه‌داری با دوره تغییر سرمایه‌داری دانشگاهی.....	۲۰۱
تفاوت سرمایه‌داری دانشگاهی در آمریکا با فنلاند.....	۲۰۳
از روش منفعت عمومی به روش سرمایه‌داری دانشگاهی.....	۲۰۵
بحث و نتیجه‌گیری.....	۲۰۸
فصل نهم - آزادی علمی.....	۲۱۱
مقدمه‌ای بر آزادی علمی.....	۲۱۱
حکمرانی دانشگاهی و مواردی بر نقض آزادی علمی.....	۲۱۴
فقدان حکمرانی اشتراکی در دانشگاه.....	۲۱۶
تسلط تفکر کارآفرینی در دانشگاه.....	۲۱۷
تسلط تفکر رابطه دانشگاه با بازار کار.....	۲۱۷
تعداد زیاد اساتید مدعو در برابر اعضای هیئت علمی.....	۲۱۸
حضور مدیران مستبد.....	۲۱۸
بهبود به خطر افتادن امنیت ملی.....	۲۱۹
فناوری‌های ارتباطی.....	۲۱۹
نظارت‌های بی‌مورد.....	۲۲۰
تفکر سرمایه‌داری نوین.....	۲۲۱
طرز تفکر مدیریتی.....	۲۲۲

۲۲۳	.....	گریز از حکمرانی اشتراکی
۲۲۳	.....	فرایند جهانی شدن
۲۲۴	.....	موارد نقض حقوق بشر
۲۲۵	.....	شیوه ناکافی رسیدگی به شکایات درباره نقض آزادی علمی
۲۲۶	.....	پایین بودن آستانه تحمل افراد برای نقد شدن
۲۲۹	.....	فصل دهم - بررسی ابعاد خودگردانی دانشگاه‌ها در کشورهای اروپایی
۲۲۹	.....	خودگردانی سازمانی
۲۳۰	.....	گزینش رئیس دانشگاه
۲۳۱	.....	صلاحیت رئیس دانشگاه
۲۳۲	.....	مدت زمان ریاست و نحوه برکناری رئیس دانشگاه
۲۳۳	.....	ساختارهای دانشگاهی (علمی) درونی دانشگاه
۲۳۴	.....	ایجاد شخصیت حقوقی جدید (شرکت) توسط دانشگاه
۲۳۵	.....	هیئت‌های حاکم دانشگاه (ساختارهای حکمرانی)
۲۳۹	.....	حضور اعضای بیرون در حاکم دانشگاه
۲۴۱	.....	ساختار حکمرانی دانشگاه‌های ترکیه
۲۴۱	.....	تحولات اخیر
۲۴۳	.....	خودگردانی مالی
۲۴۴	.....	تخصیص بودجه دولتی
۲۴۶	.....	نگهداری مازاد بودجه دولتی
۲۴۷	.....	دریافت تسهیلات پولی
۲۴۸	.....	مالکیت اراضی و ساختمان‌ها
۲۵۱	.....	کمک‌های مالی دانشجویان به دانشگاه
۲۵۴	.....	تحولات اخیر
۲۵۶	.....	خودگردانی نیروی انسانی
۲۵۷	.....	جذب و استخدام نیروی انسانی در مؤسسات آموزش عالی و دانشگاه‌ها
۲۶۱	.....	حقوق و دستمزد کارکنان
۲۶۴	.....	اخراج و یا انفصال از خدمت کارکنان دانشگاه
۲۶۶	.....	ارتقای کارکنان دانشگاه

۲۶۸	تحولات اخیر.....
۲۶۹	خودگردانی دانشگاهی (علمی).....
۲۶۹	تصمیم‌گیری درباره پذیرش تعداد دانشجویان.....
۲۷۱	سازوکارهای پذیرش دانشجو.....
۲۷۴	ایجاد و یا تعطیلی برنامه‌های تحصیلی (رشته‌ها).....
۲۷۸	زبان آموزش دانشگاه.....
۲۷۹	سازوکارها و تأمین‌کنندگان تضمین کیفیت.....
۲۸۱	اراحی محتوای علمی در دانشگاه‌ها.....
۲۸۲	تحولات اخیر.....

فصل یازدهم - رقبای رتبه‌بندی: رهبری جدید در تضمین کیفیت و

۲۸۵	پاسخگوئی.....
۲۹۱	توسعه نظام تضمین کیفیت نوین.....
۲۹۱	پیش‌ران‌های تضمین کیفیت.....
۲۹۲	ایجاد نظام تضمین کیفیت در دهه‌های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰.....
۲۹۶	چهارچوب تضمین کیفیت در انگلستان، استرالیا.....
۲۹۷	سازوکارهای چهارچوب تضمین کیفیت کشورهای استرالیا و انگلستان.....
۲۹۹	تضمین کیفیت و پژوهش.....
۳۰۲	جهت‌دهی نوین کنونی در تضمین کیفیت.....
۳۰۲	پیش‌ران‌های جهت‌دهی نوین.....
۳۰۴	همگرایی بازرسی‌ها و اعتبارسنجی و نقش‌های جدید.....
۳۰۶	تأکید جدید بر استانداردهای دانشگاهی و نتایج کار دانشگاهی.....
۳۰۷	شفافیت بیشتر اطلاعات در اختیار ذینفعان.....
۳۰۸	تأکید جدی بر روی ارزشیابی پژوهش و ضریب نفوذ پژوهشی.....
۳۰۹	تضمین کیفیت داخلی قدرتمند.....

۳۱۱	منابع.....

پیشگفتار

این کتاب با انتخاب تخصصی به موضوع اداره دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی در سطح جهانی در ۱۱ فصل نگاشته شده است. نویسندگان توجه به احساس نیاز ملی به ادبیات سازمان‌یافته در حوزه مدیریت آموزش عالی و کمبود مطالب جدید به زبان فارسی تصمیم به تألیف این کتاب را نمود. برای انجام این مهم ده مقاله و چندین کتاب که عمده آن‌ها نیز به تازگی منتشر شده بودند را در طی چند سال مطالعه نموده و در نگارش این کتاب تمام تلاش خود را کرده تا ادانت‌داری لازم را در نظرات و گفتار دانشمندان و پژوهشگران این حوزه به عمل آورد.

در فصل اول این کتاب عمدتاً به نقش‌های مختلف در رو به تغییر مؤسسات آموزش عالی و همچنین باورهای مختلف در اداره دانشگاه‌ها و دانشگاهیان پرداخته شده است. در ادامه درباره موضوع پاسخگویی دانشگاه‌ها، شفافیت و رابطه آن با بودجه‌بندی عملکرد محور صحبت می‌کنیم و در انتها نیز به نقش اساتید در دانشگاه‌های دولتی و خصوصی می‌پردازیم.

در فصل دوم با عنایت به اهمیت و نقش اصلاحات آموزش عالی برای کشورهای در حال توسعه، موضوعاتی همچون اهداف آموزش عالی،

سرمایه‌گذاری بر روی نیروی انسانی، اصلاحات مالی در آموزش عالی در کشورهای در حال توسعه، تکمیل بودجه دولتی از محل منابع مختلط، بازسازی مؤسسات آموزش عالی مورد بررسی قرار می‌گیرند. در خاتمه به صورت نمونه به اصلاحات انجام گرفته در آموزش عالی در جهان عرب می‌پردازیم.

در فصل سوم موضوع سازوکارها و اثرات سیاست‌های تأمین مالی در آموزش عالی را از حیث منابع تأمین بودجه، روش‌های تخصیص و شیوه‌های تأمین مالی مورد بررسی قرار می‌دهیم. در انتها بحث اثرات سازوکارهای تأمین بودجه مورد تحلیل قرار می‌دهیم.

در فصل - چهارم به نقش مدیریت دولتی نوین، منشأ و علل ظهور آن، مدل مفهومی مدیریت دولتی نوین، نظرات موافقان و مخالفان مدیریت دولتی نوین، نقاط قوت و ضعف مدیریت حرفه‌ای نوین (مدیریت‌گرایی) و موانع احتمالی برای اجرای مدل حکمرانی بر اساس مدیریت حرفه‌ای نوین در بخش دولتی و بالاخره دیدگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی می‌پردازیم. فصل پنجم این کتاب موضوع مهم فساد در آموزش عالی اختصاص یافته است که در این فصل ضمن ارائه تعریفی از فساد به ابزارها، اشکال، پدیده‌ها، قلمرو و حوزه‌های تعاملی فساد در آموزش عالی و مصداق‌های عینی فساد در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی پرداخته‌ایم.

فصل ششم این کتاب به چهارچوب تحلیلی متیسه‌ای حکمرانی آموزش عالی در سطح جهان می‌پردازد. در این فصل در باب انواع حکمرانی در آموزش عالی، مدل‌های اداره دانشگاه‌ها در جهان، حکمرانی مالی، خودگردانی نیروی انسانی و خودگردانی ماهوی آموزش عالی سخن گفته‌ایم.

در فصل هفتم با توجه به اهمیت هیئت‌های حاکم نظارتی در آموزش عالی از نخبانان آموزش عالی در سه کشور هلند، اتریش و انگلستان سخن خواهیم گفت. در ادامه مسئله کشمکش‌های موجود در هیئت‌های حاکم نظارتی از حیث ترکیب، استقلال، شفافیت و پاسخگویی را مورد مذاقه قرار می‌دهیم.

در فصل هشتم این کتاب، موضوع سرمایه داری علمی (دانشگاهی) و ابعاد آن و همچنین تفاوت این موضوع در دو کشور امریکا و فنلاند به صورت مبسوط مورد بررسی قرار گرفته است.

فصل نهم به موضوع آزادی علمی در دانشگاه می‌پردازد. در این فصل ضمن بررسی تاریخچه آزادی علمی به موارد نقض آن همچون فقدان حکمرانی اشتراکی در دانشگاه، تسلط تفکر کارآفرینی در دانشگاه، تسلط تفکر رابطه دانشگاه با بازار کار، تعداد زیاد اساتید مدعو در برابر اعضای هیأت علمی، حضور مدیران مستبد، بهانه به خطر افتادن امنیت ملی، فناوری های ارتباطی، نظارت های بی مورد، تفکر سرمایه داری نوین، طرز تفکر مدیریتی، گریز از حکمرانی اشتراکی، فرایند جهانی شدن، شیوه ناکافی رسیدگی به شکایات، باره نقض آزادی علمی و پایین بودن آستانه تحمل افراد برای نقد علمی می‌پردازد.

در فصل دهم به صورت فصل ابعاد خودگردانی در چهار جنبه سازمانی، مالی، نیروی انسانی و دانشگاهی علمی در کلیه کشورهای اروپایی را مورد بررسی قرار می‌دهیم. همچنین در انتهای بررسی بابت هر جنبه از خودگردانی (استقلال)، به آخرین رخدها و اقدامات انجام گرفته در سطح اروپا اشاره می‌نماییم.

در فصل یازدهم موضوع رقابت در رتبه بندی، عنوان رهبری جدید در تضمین کیفیت و پاسخگویی تحلیل می‌گردد. برای پرداختن بهتر به این بحث، توسعه نظام تضمین کیفیت نوین، ایجاد نظام تضمین کیفیت در دهه های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰، چهارچوب تضمین کیفیت نوین در دو کشور انگلستان و استرالیا، تضمین کیفیت در پژوهش و مسیرهای نوین در تضمین کیفیت مورد بحث و گفتگو قرار می‌گیرد.

از آنجایی که این کتاب به صورت کلی به عمده مسائل مهم و بنیادی آموزش عالی از جمله موضوعاتی نظیر حکمرانی و مدیریت، نظارت، خودگردانی، سیاست های تأمین مالی، رتبه بندی و تضمین کیفیت در نظام

آموزش عالی از بالاترین سطح ممکن تا خود مراکز آموزش عالی پرداخته است، می‌تواند طیف قابل‌توجهی از علاقه‌مندان حوزه آموزش عالی و دانشگاه‌ها را به خود جلب نماید. نویسنده مطالعه این کتاب را به دانشجویان رشته‌های مدیریت آموزش عالی، مدیریت آموزشی، مدیریت دولتی و علوم سیاسی در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری توصیه می‌نماید. البته در کنار این گروه‌ها، مطالعه این کتاب به اعضای محترم شورای انقلاب فرهنگی، اعضای نمایندگان آموزش عالی مجلس، مدیران ستادی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، اعضای هیئت‌امنای دانشگاه‌ها، روسای دانشگاه‌ها، انشاده‌ها، مدیران گروه، کارشناسان دانشگاهی و اساتید محترم مؤسسات آموزش عالی و آن دسته از دانشجویانی که تمایل به ادامه تحصیل در کشورمان بخت جهان را دارند، توصیه می‌گردد. بی‌تردید کتاب حاضر ممکن است برای کاستی‌هایی باشد. امید است صاحب‌نظران، کارشناسان و مجریان این نوزه و خوانندگان محترم از بیان نظرات اصلاحی و انتقادی خویش با این‌جانب را بهره‌مند سازند تا در چاپ‌های بعدی با اعمال اصلاحات موردنیاز، کتاب موصوف از کیفیت علمی بیشتری بهره‌مند گردد. در همین راستا شایسته است نظرات خود را به آدرس اینترنتی hassan_hmadirezaee@yahoo.com ارسال نمایید.

نویسنده: سید احمدی رضایی